

Görgey Gábor: Mikszáth különös házassága. Kétszemélyes játék a tanácsháza udvarán, este fél 9-kor.

Balogh Péter grafikusművész emlékkiállítása a Sajtóház művészklubjában — augusztus 20-ig.

XXV. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Képtárjában — szeptember 21-ig.

Orosz János festőművész kiállítása a Bartók műve-

lődési központban — augusztus 20-ig.

Pataki Ferenc festőművész grafikái a Bartók művelődési központban — augusztus 20-ig.

Csala Károly grafikái a Juhász Gyula művelődési központban — augusztus 11-ig.

Szent-Györgyi Albert Szegeden. Dokumentumkiállítás az egyetemek központi épületében — augusztus 20-ig.

Liszt Ferenc-emlékkiállítások: a Somogyi Könyvtárban és a Herman kollégiumban.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Móra-emlékszoba; Lucs-képgyűjtemény; Csongrád megyei parasztbútorok és viseletek.

Szeged múltja, jelene és jövője. Várostartományi kiállítás a Szegedi Várban.

Kass János-gyűjtemény (Vár u. 7.).

Görgey különös Mikszáthja

„UDVARI BEMUTATÓ”
A VÁROSHÁZÁN

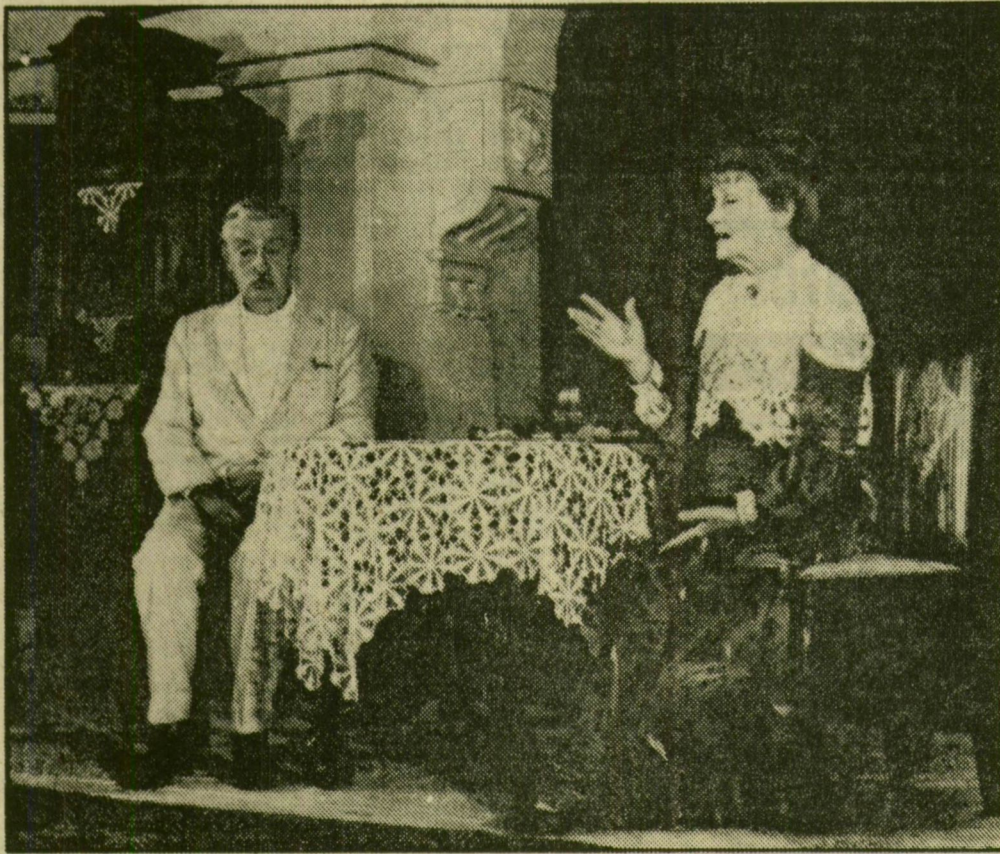
Ha jobban belegondolunk, tulajdonképpen csak stílusos dolgok vannak ezen a világon. Stílusos minden: emberi kapcsolataink (mert oly egyéni megnyilvánulásokba ágyazott valamennyi), környezetünk, öntörvényű belső világaink. És persze, még a stílustalan is stílusos: rossz stílusú. Akár egy orjénáré pillantás másfelé, (állítólag) szeretett partner jelenlétében, két közönséges megjegyzés, vagy esetleg egy-két-három-négy kapcsolat maga.

A tanácsháza idén első ízben prózai szinttérre is változott udvara aztán a szó teljes értelmében stílusos: szemközt az 1883-as évszámot olvashatjuk, de nézhetünk akármerre, a millió „századfordulósabb” egyszerűen nem is lehetne. „Az udvar szinte sugárzza a nagy palóc korának hangulatát”, olvashattuk erről Sándor János rendező szavait a Fesztivál magazinban. Minden e tényhez is igazodik: Molnár Zsuzsa finom félszóról tanúskodó ruhái, a póztalanságukban célszerű egyszerű mivoltukban is stílhű díszletdarabok, s általában — a szobán forgó színpadi munka egész, jó értelemben, tényleg „feltűnés nélkül”, egyszerre nagyvonalúan és alázattal szabadságot biztosító rendezése.

Minősítési célponton igazán itt voltaképpen két döntő jelentőségű tényező értendő: maga a mű, Görgey Gábor Mikszáth különös házassága című „kétszemélyes játéka” — no meg a két szereplő. Igazából vizsgálni itt csak ezeket lehet, mert a csütörtök esti premier (újra) nyilvánvalóvá tette minden kamaradarab egyedüli értékelhetőségi együttthatóját: a mű és a színészi játék rendezői minőségén túli, mindent meghatározó hatásait.

Görgey megidézték Mikszáthja és Mauks Ilonája egészen különös Mikszáthot kívánna elénk állítani: a férje halála után önnön memoárjait író feleség és a „szerzői lelemény fikciója révén eközben jelenlevő művész-férj kettősében megkísérelve fölvázolni előttünk a századforduló e jelentős alkotójának univerzumát. Úgy is fogalmazhatnánk: a párkapcsolat kölcsönhatásaiban élő művészember valóját. Szóval: lássunk egy Mikszáthot (feleséggestül), aki olyan, amilyen. Csak-hogy engem, nem tehetek róla, végig izgatott a kérdés: vajon ennyi elegendő-e? Mit kellene, mit lehet, mennyire érdemes tudni ma nekünk Mikszáth révén (akár ürügyén is), az ő földézetett életében mi lehet itt, ma nekünk érdekes, fontos, izgalmas?

Tíz esztendeje írott műveiben Görgey Gábor érzésem szerint megelégedett azzal, hogy a mikszáthi élet dokumentumainak (látszólag) laza kezelésével kedvesen-andalítóan öncélú Nagy Já-

Mikszáth: Mensáros László, Mauks Ilona, Tolnay Klári

tékot próbáljon meg elénk varázsolni. Ami végső soron a drámaiságnak azért van híjjával — szöbe hozott kolera-járványt, Mikszáthék gyermekének halálát is beleszámítva mindebbe —, mert végső soron a nagy palóc élete sem volt éppen József Attila-i vagy akár Vajda János-i módra tragikus. A választás így eleve behatárolást jelentett, ám még így is sok minden megmaradhatott volna: felvázolt dokumentumok és az írói fantáziából kibomló kamaraszínpadi látomány, amiről joggal elvárható, hogy ne információként, iradalomtörténeti TIT-tanfolyamként sündörögjön a közönség előtt, hanem mutasson föl erőt, továbbgondolható, azaz időtlen szellemiséget — ezt, színt, hangulatot e követelménynek alárendelve.

Ami sajnós, mindebből megmaradt — az a „stílus”. A különös, de nem különleges Mikszáth és házassága(i). A rutinos dialógusok ellenére a tempó olykor vontatottnak, a bájosan üde szituációk dacára néha bágyadtnak hat. S erről semmi más, csak a „stílus” tehet. „Kísérleti nyula vagyok én magán?” — kérdezi Ilona Kálmántól, s ez a meglehetősen huszadik századias ízű megjegyzés bizonyos értelemben szimbolikus értelemet is kaphat...

Adott viszont két zseniális színész, egy értő rendezés, egy „szuperstílus” környezet, továbbá egy Játékra éhes közönség, amely zsúfolásig megtöltötte a néhai Muzsikáló udvar nézőterét. Igaz, időről időre szívét melegengető percek, a kedves-ségben komoly „írói empátiáról” tanúskodó jeleneteket, szellemes mondatokat is kaphatott — ám Alakítást legfőként.

Tolnay Klári. Iszonyú nehéz róla bármi újat, erede-

tit, az eddig vagy egyszerűen ismertektől eltérőt mondani. Hogy klasszikus, hogy nagy, hogy a legfinomabb nőalakokat színpadra állítani képes, megtestesült Kedves-ség. Hogy a kellő helyzetekben egyszerűen tündérier palócok Mauks Ilonája még azoknak az északi magyaroknak is szívbéli gyönyörűséget okozhat, akik jól tudják, hogy a művésznő maga is erről a vidékről származik, s a kitűnő színpadi ötlet révén végső soron csak anyanyelvjárását kellett rekonstruálnia. Holott e fogással is — akárcsak egész produkciójával — sokkal többről van szó: az igazi Nagy Játék lélegzetelállító villanásairól, ezúttal a Széchenyi téren. Arról, hogy mindentől, különös helyett mégsem különleges Mikszáthtól függetlenül a nagy színész — megnyugtatóan mindig nagy-

Miként a nagy páros férfitagja, Mensáros László. Elmondhatnám most, hogy saját bevallása szerint is nincs igazán jó formában így nyárra, időnkénti, önnön szintjéhez képest észrevehető elbizonytalanodásai Tolnay Klári szinte permanens

sugárzása ellenében különösen szembeszökőek voltak, csak éppen — minek? Ám bizonyos, két döntő jelentőségű tényező számba vételekor legalább annyira fair elmondani, hogy miként még kettejük emlékezetes duója sem tudta e sorok írója számára igazán amolyan „csettintős izgalmúvá” tenni Görgey különös, de nem különleges Mikszáthját — viszont nélkülük a Mikszáth különös házassága egyszerűen nem létezhetne. Nemcsak, mert közvetlenül nekik íródott; hanem, mert most éppen ők ketten azok, akik az ilyen és hasonló kamaradarabok, szóval a jövő lehetőségek „udvari bemutatóival” kapcsolatos kíváncságot szimbolizálni képesek... Mert elmondható éppen, hogy a kicsi játéktér intimizálása, meg a gesztusok, a mimika és a környezet hangulata, a mondandócentrikuság — mégiscsak a stílus: maga az ember. Légyen szó Mikszáthról, Mauks Ilonáról, vagy akárcsak egy rendezvényről: ünnepi nyári fesztiválprogramról ebben a városban.

Domonkos László

Dóm téren próbálják a Toscát

Már napok óta együtt a stáb. A szabadtéri játékok idei nyárevadjának operabemutatóját, a Toscát, a Juhász Gyula Művelődési Központban próbálták. Minthogy a hét végén szabaddá vált a dóm színpad, csak tegnaptól vonultak ki a térre, ahol egyelőre zongorkísérettel kezdődtek meg a helyszíni próbák. A zenekar csak a jövő héttől ül be az orchesterbe, s pénteken, augusztus 15-án, tartják a bemutatót.

Puccini operája, melynek három előadást terveznek,

először szerepel a Szegedi Szabadtéri Játékok műsorán. A rendező Békés András, a diszletező Forray Gábor, s a három vezető szerepben neves hazai énekesek, Dénes Zsuzsanna, B. Nagy János és Miller Lajos lépnek föl. A fővárosi művészek partnerei szegedi operanékesek: Szakály Péter, Keresztes Gábor, Juhász József, Egri László, Huszár Ferenc és Vajda Júlia. Az előadásokat Oberfrank Géza, Szeged főzeneigazgatója dirigálja.

Utószó a Szegedi Ipari Vásárról

Több évtizede immár, hogy járom az ipari vásárokat, és tudósítom az olvasókat az ottani eseményekről. Nem múlt még el azonban egyetlen esztendő sem anélkül, hogy valaki ne kérdezzen rám: — Mondd, szükség van egyáltalán ezekre a kiállításokra, hiszen az üzleteket nem itt kötik meg, legfeljebb erre az időre tempórozzák az aláírás napját. Nem fölösleges kiadás?

A válaszom korábban is mindig az volt, ami most: szükség van ipari vásárookra, kiállításokra. S nem azért, hogy éppen a vásárból irjanak alá kereskedelmi szerződéseket. Ha pang a gazdasági, piaci élet, akkor még inkább szükség van a bemutatókra. Hátha, hátha éppen ott és akkor megmozdul valami. Más imígyen vélekedett megjegyzéseimre: — Lényegében azokat az árukat mostan itt összezsúfolva, amit az üzletek kirakataiban is láthatok. Melyek azok az újdonságok, amiket állandóan propagálnak a kiállító cégek?

Tagadhatatlan, hogy a kérdések nem véletlenül röpítenek föl. Erre viszont kölcsön veszem Olle Heroldnak, a Nemzetközi Vásárok Szövetsége elnökének néhány mondatát, amelyet éppen az újdonságokkal kapcsolatban mondott: „Újdonságnak ma az számít, ami már piacképes aminek ára van és megvásárolható, tehát áruvá vált. Ha egy cég ad magára, kötelességének érzi, hogy ügyfeleinek szolgálatára legyen, igényesen szolgálja ki őket. A vásárok ebbe a körbe tartoznak. Ez alkalom, hogy minden üzletkötési kényszer nélkül asztalhoz ülünk, s ne számokról, forintokról, dollárokról beszéljünk, hanem kapcsolatunk lényegéről, mindarról, amit a másiktól várni szeretnénk. Szerintem tehát a vásárok lényege nem is áru, hanem inkább a hely, ahol spontán érdeklődés nélkül találkozhatunk.”

A Szegedi Ipari Vásárt elődeink indították útjára 110 évvel ezelőtt. Neves gyáralapítók, mint például Bakay Nándor kendergyáros és társai. Ha mai méretekkel nézzük, több mint egy évszázaddal ezelőtt óriási „összejövetel” volt a Tisza-parti városban. A kiállítás eleve országos jellegűnek indult, de határainkon túl is nagy volt az érdeklődés iránta. Lehet, hogy anakronisztikusnak tűnik, de a legelső szegedi ipari vásár szlogenje ma is érvényesnek tűnik: akkor arra kérték a bemutatózókat, hogy hozzák el új termékeiket, olyan gyártmányokat, amelyek növelik a termelők egzisztenciáit, amely áruk újdonságnak számítanak, s a magyar munkás becsületét öregbítik, idehaza és a külpiacokon egyaránt. Úgy érzem, ennél többre ma sincs szükségünk.

Mit kértek a szegedi vásár rendezői az 1986-os esztendőben? Nagyjából ugyanazt, mint elődeik, 110 évvel ezelőtt. Hozzanak el új termékeket a szegedi vásárra, hogy itt legyen közszemlére téve a legújabb törekvés gyümölcse. Nehéz a mai gazdasági élet, ezt mindenki tudja, de mégis jelez bizonyos törekvéseket. „A vállalatok, szövetkezetek vásári bemutatóiból világosan látszik, hogy az elmúlt években a műszaki fejlődésre, a termékszerkezet átalakítására csak korlátozott lehetőségek voltak, de a nehéz körülmények ellenére is jócskán akadt olyan vállalat, amely jelentős eredményekről számolhat be” — mondta legutóbb az Ipari Minisztérium felelős munkatársa.

A Szegedi Ipari Vásárt a belkereskedelmi miniszter nyitotta meg. Juhász Zoltán vásári sétája után azt mondta, hogy jó benyomást tett rá a szegedi vásár, s örült annak, hogy sok új terméket is látott. Kifejezte reményét, hogy azokat a termékeket a fogyasztók viszontlátják hamarosan az üzletekben is. Szimpatikusnak találta a nagy külső érdeklődést, természetesen a jugoszláv kiállítókra gondolt elsősorban.

S ha már itt tartunk, beszélhetünk a szegedi vásár hazai és külföldi kapcsolatairól is. A seregszemle régen kinőtte a lokális jellegét. Hazánkban 331 kiállító jelent meg a kiállításon, szinte minden megyéből voltak bemutatózóik. Nem kell külön is érzékeltetni, hogy a legtöbben Budapestről, illetve Szegedről, Csongrád megyéből és környező megyékből jöttek. Úgy látszik, a szegedi vásárt nem kell bemutatni a hazai termelők, kereskedők körében. Jól ismerik és elismerik szerepét. Tesztelik a nagyvállalatok, világhírű cégek is termékeiket a nemzetközi vásárok előtt, s erre, mint egy „kis laboratórium”, alkalmas a szegedi vásár.

Ami mindent lehetne elmondani még: a szegedi bemutatkozás igen sok kisebb cégnek: ipari és mezőgazdasági szövetkezetnek, gazdasági társulásnak, kisiparosoknak és kiskereskedőknek is lehetőséget ad, hogy a nyilvánosság előtt megjelenjenek, kapcsolatokat teremtsenek a mamutcégekkel, s természetesen a fogyasztókkal. Ezt a szerepet nyíltan és örömmel kell vállalnia Szegednek és vásárának.

Van még két külgazdasági, s talán politikai érdekessége is a rendezvénynek. A szegedi vásár — fölváltva a két baráti és szomszédos szocialista országnak arra, hogy bővítse gazdasági, termelési és kereskedelmi kapcsolatait, a határ menti lehetőségeket kihasználva, segítse elő a kölcsönös előnyökön alapuló üzletkötéseket. Jó példaként szolgálhat az idei vásár erre is: a szabadkai Sever és a szegedi Vidia öt évre szólóan írt alá szerződést, több mint 6 millió dolláros értékben, talán a Sever szaküzlet is nyit hamarosan Szegeden. Ide sorolhatjuk a testvérvárosi kapcsolatokat: odesszai, lödji, turkui, szabadkai barátaink régi bemutatózóik, s az idén bővült a sor, modenai (Olaszország) cégek is eljöttek a vásárra. Jöhetnek többben is, nemcsak rajtunk múlik. A testvérvárosok bemutatkozása előbb vagy utóbb gazdasági, kereskedelmi kapcsolatok bővüléséhez is vezethet. De nem lebecsülendő a barátsági gesztus sem.

A vásár legyen vásár — mondták sokan, azaz árulják is a termelők újdonságaikat. Az idén erre sem volt panasz. Megduplázták a rendezők a vásári utcákat. Közel 20 millió forintot hagytak a Marx téri vásárvárosban a látogatók.

S a jövő? Ez is szóba került, a zárás napján. Van jövő, bár vannak újabb elképzelések is. Újabb csarnokokra lenne szükség, lehetne ezt a kiállítóknak följajlott kötvényekkel is elősegíteni. S egy megjegyzés: a Szegedi Ipari Vásár miért nem önálló elszámolású cég? Bevételéből, szerény nyereségéből talán így több biztonsággal lehetne felújításra, bővítésre is gondolni. Az ipari vásárra Szeged nem fizet rá, sőt nyert rajta meg egy sereg cég: szállodák, üzletek, közlekedés, kereskedelem stb. Becsüljük tehát és ápoljuk, öntözzük termőföldjét, mert vásároknak ezután is szükség lesz. A szegedire bizonyosan. Jó vásár volt, dicséret illeti rendezőit és kiállítóit egyaránt.

Gazdag István